

DE GRIFFIER, EVENWICHTS- KUNSTENAAR

COLUMN

ELLY VAN DER WILK

Dr. E. van der Wilk is lid van de gemeenteraad van Westland en promoveerde in 2009 op de studie *Macht, Media & Montesquieu*.
Over nieuwe vormen van publieke macht en machtsevenwicht

De griffiers in het parlement vieren dit jaar feest, ze 'bestaan' twee eeuwen in grondwettelijke zin. Feitelijk bestaat het ambt sinds de 16^e eeuw en al in de eerste Grondwet, de *Staatsregeling voor het Bataafsche Volk* (1798), is er sprake van een griffier (secretaris) voor beide Kamers van het *Vertegenwoordigende Ligchaam*. Van zo'n oud ambt verwacht men macht, het heeft immers ruim twee eeuwen Grondwet overleefd en kreeg begin deze eeuw ook lokale en provinciale invulling. Mijn stelling is dat de griffier macht heeft als scharnierpunt waar de machten – regering en volksvertegenwoordiging, college en raad – op draaien.

Macht heeft ook tegenmacht nodig. Echter, de ambtelijke ondersteuning van de uitvoerende macht staat niet in verhouding tot die van Kamerleden als onderdeel van de wetgevende macht. Zij missen expertise om hun controlerende taak altijd waar te kunnen maken. Zo ontstond begin 21^e eeuw het beoogd onafhankelijke onderzoeks- en verificatiebureau (OVB), om Kamerleden met specialistische kennis bij te staan. Het OVB bleek bij mijn promotieonderzoek hom noch kuit. Nieuwe Kamerleden kenden het niet, verificatierapporten werden niet gepubliceerd, het kleine bureau werd volledig ingebed in de Kamerorganisatie en een wettelijke

grondslag ontbrak. Dit alles in tegenstelling tot het Amerikaanse *Congressional Budget Office* dat in ruime mate aan deze voorwaarden voldoet. Mede door de ambtelijke bejegening kwam het OVB niet tot volle wasdom, verdween na een fusie als eenheid. Een eigen, geïnstitutionaliseerde tegenmacht, naast de advisering door de hoge colleges van staat, kwam er niet. Met besef van de scharnierfunctie van de griffier was de uitkomst wellicht anders geweest.

De regering sluit tegenwoordig akkoorden met behulp van Kamerleden uit de coalitie en tot voor kort ook uit de zogeheten constructieve oppositie. Deze Kamerleden geven hiermee hun positie van controleur uit handen en het dualisme wordt theorie. Ook in de gemeentepolitiek wordt dualisme voornamelijk met de mond beleden. Coalities binden zich aan bestuursakkoorden en hun 'vrije ruimte' is schaars. Besef van het dualisme ter bevordering van machtsevenwicht kan worden versterkt vanuit de scharnierfunctie van de raadsgriffier. De burgemeester als voorzitter van de raad is een gegeven, maar ook een weeffout; hij is immers doorgaans meer hoeder van het college dan van raad en dualisme.

De griffier kan uit naam van de altijd verdeelde raad een bindend

tegenwicht vormen en daarmee de machtsbalans meer in evenwicht brengen. Hiertoe een paar suggesties. Het college bedient zich van een machtige PR-machine en verstuurt graag een ronkend persbericht al voordat de raad de beslissing heeft genomen. De griffier kan de verrichtingen van de raad – los van partijpolitiek – uitdragen door na de raadsvergadering voor de pers schriftelijk verslag te doen van genomen beslissingen. Ook voor rapporten van de rekenkamer(commissee), het vaak miskende instrument van de raad als tegenwicht voor het college, kan de griffier de 'landing' regisseren door deze rapporten te voorzien van praktische voorstellen voor de raad en een voor de burger begrijpelijk persbericht. Zo voedt de griffier niet alleen de raad, maar ook de lokale media met neutrale informatie en bevordert hij de machtsbalans. Deze twee voorbeelden, in dit korte bestek gerelateerd aan de inzet van media en zeker niet limitatief, illustreren de stelling dat ook de raadsgriffier binnen de huidige mogelijkheden een machtspositie bekleedt.

Ook de komende decennia moet de griffier, evenwichtskunstenaar van beroep, zich bewust zijn van deze machtspositie en kan hij zich vanuit die positie manifesteren. Het ambt is springlevend!